

Latvijas Republikas Ekonomikas ministrija
Patērētāju tiesību aizsardzības centrs

K.Valdemāra ielā 157, Rīgā, LV – 1013 ♦ tālr. (+371) 67388624 ♦ fakss (+371) 67388634 ♦ e-pasts: ptac@ptac.gov.lv

(...)

SIA „ABNET”
Reģ. Nr.40003617930
Augļu ielā 11-21,
Rīgā, LV-1002

LĒMUMS
par nevienlīdzīgiem un netaisnīgiem līguma
noteikumiem

Rīgā

2009.gada 5.janvārī

Nr.1 -lg

Patērētāju tiesību aizsardzības centrā (turpmāk – *PTAC*) 2008.gada 7.augustā saņemts (...) (turpmāk – *Patērētāja*) iesniegums (turpmāk – *Iesniegums*) saistībā ar (...) ar SIA „ABNET” (turpmāk – *Sabiedrība*) noslēgto Automašīnas nomas līgumu Nr. (...) (turpmāk – *Līgums*). *Iesniegumā* lūgts izvērtēt *Iesniegumā* minētās situācijas atbilstību *Patērētāju tiesību aizsardzības likumam* (turpmāk – *PTAL*) un citiem patērētāju tiesību aizsargājošajiem normatīvajiem aktiem.

PTAC, izskatot lietā esošos materiālus, **konstatē:**

1. (...) *Patērētāja* noslēdza ar *Sabiedrību Līgumu* par automašīnas Lincoln Excalibur II izīrēšanu. *Līguma* kopējā summa sastāda LVL 570.00.

2. *Iesniegumā* norādīts, ka *Patērētāja* veikusi priekšapmaksu LVL 120.00 apmērā, saskaņā ar *Līguma* 1.2.apakšpunkta noteikumiem.

3. *Iesniegumā* minēts, ka *Sabiedrība* 2008.gada 12.jūnijā paziņoja *Patērētājam*, ka tehnisku iemeslu dēļ pakalpojumu nevar sniegt, bet avansā iemaksāto naudu neatgrieza.

4. Ņemot vērā augstāk minēto apstākli, *Patērētāja* vērsās pie *Sabiedrības* ar 2008.gada 18.jūnija pretenziju „Par saistību izpildi” Nr.(...). *Iesniegumā* norādīts, ka *Sabiedrība* uz iesniegto pretenziju „Par saistību izpildi” neatbildēja.

5. Pamatojoties uz *Patērētājas Iesniegumā* minēto, *PTAC* 2008.gada 29.augustā ierakstītā vēstulē Nr.21-04/7090-S-401 un atkārtoti 2008.gada 22.septembrī ierakstītā vēstulē Nr.21-04/7727-S-401 pieprasīja *Sabiedrībai* iesniegt rakstveida skaidrojumu par *Patērētājas Iesniegumā* minēto un izteikt

rakstveida viedokli par *Līguma* noteikumu atbilstību *PTAL* noteikumiem, kā arī sniegt informāciju par to, vai šādi līgumi tiek piedāvāti arī citām personām, kas atbilst *PTAL* 1.panta 3.punktā noteiktajai „patērētāja” definīcijai, pievienojot divu ar patērētājiem noslēgtu līgumu apliecinātas kopijas, kā arī citiem patērētājiem piedāvāto līguma projektu.

6. *PTAC* 2008.gada 6.oktobrī saņēms VAS „Latvijas Pasts” atpakaļsūtījums, kurā norādīts: „*durvis slēgtas, atstāts aicinājums*”. Līdz ar to *PTAC* 2008.gada 13.oktobrī vēstulē Nr.21-04/8249-S-401 (turpmāk - *Lūgums*) nosūtīja Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistram (turpmāk - *UR*) lūgumu sniegt ziņas par *Sabiedrību*, kā arī lūdza *UR* veikt nepieciešamās darbības, jo *Sabiedrība* nenodrošina korespondences saņemšanu savā juridiskajā adresē, tādējādi kavējot *Patērētājas* iesnieguma izskatīšanu.

7. Vienlaikus 2008.gada 21.oktobrī *PTAC* pieņēma lēmumu par lietvedības uzsākšanu par administratīvo pārkāpumu, kas paredzēts *Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa* 175.⁹ pantā „*Par personas rīcībā esošās informācijas nesniegšanu reklāmas vai patērētāju tiesību aizsardzības uzraudzības iestādei pēc tās pieprasījuma noteiktā termiņā un apjomā vai par nepatiesas informācijas sniegšanu, kā arī par uzraudzības iestādes likumīgo prasību vai lēmumu nepildīšanu*”. Līdz ar to *PTAC* 2008.gada 21.oktobrī ierakstītā vēstulē Nr.21-04/8532-S-401 nosūtīja *Sabiedrībai* uzaicinājumu uz administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanu 2008.gada 12.novembrī.

8. 2008.gada 23.oktobrī *PTAC* saņēma *UR* atbilde uz *Lūgumu* Nr.30-5-145108/1/sd, kurā norādīts, ka *UR Sabiedrībai* un tās izpildinstitūcijai 2008.gada 22.oktobrī nosūtīja brīdinājumu par dokumentu iesniegšanu, kurā *Sabiedrība* tika aicināta iesniegt paskaidrojumu par nesasniedzamību juridiskajā adresē vai pieteikumu juridiskās adreses maiņas reģistrēšanai.

9. 2008.gada 10.decembrī *PTAC* pieņēma lēmumu administratīvā pārkāpuma lietā Nr.EO3-RIG-467 un uzlika *Sabiedrībai* naudas sodu saskaņā ar *Latvijas Administratīvā pārkāpuma kodeksa* 175.⁹ pantu par informācijas nesniegšanu patērētāju tiesību aizsardzības uzraudzības iestādei un to likumīgo prasību nepildīšanu.

10.Saskaņā ar *Administratīvā procesa likuma* 62.pantā noteikto *PTAC* pirms lēmuma pieņemšanas deva iespēju *Sabiedrībai* izteikt savu viedokli un sniegt savus argumentus lietā. *Sabiedrība* nav izmantojusi savas tiesības un paskaidrojumu lietā nav iesniegusi.

11. *PTAC*, izskatot lietā esošos materiālus, secina, ka *Patērētāja* ir uzskatāma par patērētāju *PTAL* 1.panta 3.punkta izpratnē, līdz ar to noslēgtajam *Līgumam* ir jāatbilst patērētāju tiesību aizsardzību reglamentējošajiem normatīvajiem aktiem. Vadoties pēc *PTAL* 25.panta ceturtās daļas 6.punkta, Latvijas Republikas Ministru kabineta 2006.gada 1.augusta noteikumu Nr.632 *Patērētāju tiesību aizsardzības centra nolikums* 4.13.apakšpunkta un citu

normatīvo aktu prasībām, *PTAC* savas kompetences ietvaros ir izvērtējis *Līguma* noteikumus un norāda sekojošo:

[1] Saskaņā ar *PTAL* 6.panta pirmo daļu „*Ražotājs, pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs nedrīkst piedāvāt tādus līguma noteikumus, kas ir pretrunā ar līgumslēdzēju pušu tiesiskās vienlīdzības principu, šo likumu un citiem normatīvajiem aktiem.*” Savukārt saskaņā ar *PTAL* 3.panta 2.punktu *patērētāju tiesības ir pārkāptas, ja nav ievērots līgumslēdzēju pušu vienlīdzības princips un līguma noteikumi ir netaisnīgi.*

Lai konstatētu, vai attiecīgais līguma noteikums ir apspriests, ir jāņem vērā *PTAL* 6.panta piektajā un septītajā daļā noteiktais. Saskaņā ar *PTAL* 6.panta piektajā daļā teikto „*līguma noteikums vienmēr ir uzskatāms par savstarpēji neapspriestu, ja līgums sastādīts iepriekš un patērētājam nav bijis iespējams ietekmēt attiecīgā līguma noteikumus*”. Arī Eiropas Kopienų 1993.gada 5.aprīļa direktīvas Nr. 93/13/ECC *Par netaisnīgiem līguma noteikumiem patērētāju līgumos* (kuras normas ir iekļautas *PTAL*) 3.panta otrajā daļā teikts, ka nosacījums vienmēr uzskatāms par neapspriestu, ja tas ir bijis sagatavots jau iepriekš un patērētājam līdz ar to nav bijusi iespēja ietekmēt šā nosacījuma saturu, īpaši tas ir iepriekš formulētu tipveida līgumu kontekstā.

Par apspriestiem līguma noteikumiem uzskatāmi līguma noteikumi, par kuriem līgumslēdzēji, savstarpēji apspriežoties (savstarpēji apmainoties viedokļiem), ir vienojušies. Līdz ar to parakstīts līgums pats par sevi nav pietiekams pierādījums tam, ka līgumslēdzēji savstarpēji apsprieda katru līguma noteikumu atsevišķi (skat., Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2006.gada 7.marta spriedumu lietā Nr.C30519003 motīvu daļas 14.punktu). Ja apspriešana ir formāla (piemēram, personas paraksts līgumā), tad to nedrīkstētu pieņemt kā apspriešanu *PTAL* izpratnē.

Izskatot lietā esošos materiālus, *PTAC* secina, ka *Sabiedrība* nav iesniegusi nekādus pierādījumus tam, ka *Līguma* noteikumi ir apspriesti *Sabiedrību* un *Patērētājas* starpā. Šajā sakarā *PTAC* ņem vērā to, ka, pieprasot sniegt paskaidrojumu saistībā ar *Patērētājas Iesniegumu*, *PTAC* aicināja *Sabiedrību* iesniegt pierādījumus apspriešanas fakta konstatācijai, kas *PTAC* netika saņemti. Līdz ar to *PTAC* secina, ka *Līguma* noteikumi, izņemot *Līguma* būtiskās sastāvdaļas, ir līgumslēdzēju pušu neapspriesti.

[2] ***Līguma 1.1.punkts*** paredz, ka „*Līguma 1.2.punktā minētā automašīna Nomniekam tiek rezervēta tikai pēc rezervēšanas priekšapmaksas (ne mazāk, ka 20% no kopējās nomas maksas) saņemšanas. Šis līgums stājas spēkā ar priekšapmaksas saņemšanas brīdi. Šī priekšapmaksa netiek atmaksāta atpakaļ Nomniekam, laužot šo līgumu*”.

Saskaņā ar *PTAL* 6.panta trešās daļas 10.punktu netaisnīgs līguma noteikums ir tāds, kas „*atļauj ražotājam, pārdevējam vai pakalpojuma sniedzējam paturēt patērētāja samaksāto summu, ja patērētājs atkāpjas no*

līguma, bet neparedz patērētājam tādu pašu iespēju, proti, saņemt ekvivalentu summu, ja ražotājs, pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs atkāpjas no līguma". PTAC norāda, ka Patērētājam (Nomniekam) Līgumā nav paredzētas tiesības saņemt ekvivalentu summu, ja Sabiedrība atkāpjas no Līguma. Pamatojoties uz PTAL 6.panta trešās daļas 10.punktu, Līguma 1.1.apakšpunkta noteikums daļā: „Šī priekšapmaksā netiek atmaksāta atpakaļ Nomniekam, laužot Līgumu”, ir vērtējams kā netaisnīgs līguma noteikums gadījumos, kad Sabiedrība atkāpjas no Līguma.

Automašīnu īre un noma ir specifisks uzņēmējdarbības veids, kura peļņas apmēru nosaka automašīnu vienību skaits un to iznomāšanas laiks. Gadījumā, ja Patērētāja atkāpjas no Līguma, Sabiedrībai tas var radīt zaudējumus, automašīnu neizmantošanas rezultātā.

Ņemot vērā augstāk minēto, PTAC norāda, ka Līguma 1.1.apakšpunkta noteikums daļā: „Šī priekšapmaksā netiek atmaksāta atpakaļ Nomniekam, laužot Līgumu” ir jāprecizē, norādot, kuros gadījumos Sabiedrībai ir tiesības paturēt priekšapmaksu, kā arī jāparedz līdzvērtīgas sankcijas Sabiedrībai.

[3] **Līguma 4.3.apakšpunkts** paredz, ka „Jebkurš strīds, domstarpība, kas izriet no šī līguma. Kas skar to vai tā pārkāpšanu, izbeigšanu vai spēkā neesamību tiks galīgi izšķirts **Komerציārajā šķīrējtiesā** saskaņā ar šīs šķīrējtiesas reglamentu, strīdu izskatot vienam šķīrējtiesnesim latviešu valodā, saskaņā ar Latvijas Republikas likumdošanu.”.

PTAL 6.panta trešās daļas 7.punkts nosaka: „Par netaisnīgiem līguma noteikumiem uzskatāmi noteikumi, kas izslēdz vai kavē patērētāja tiesības vērsties patērētāju tiesību aizsardzības iestādēs vai tiesā, paredz strīdu izskatīšanu tikai šķīrējtiesā”.

PTAC norāda, ka, pieļaujot strīdu izskatīšanu tikai šķīrējtiesā, Patērētājam nav iespējams izmantot savas likumīgās tiesības vērsties ar prasību tiesā kā to paredz *Civilprocesa likuma* 1.panta pirmā daļā noteiktais. Saskaņā ar PTAL 3.panta 2.punkta noteikumiem patērētāja tiesības ir pārkāptas, ja nav ievērots līgumslēdzēju pušu vienlīdzības princips un līguma noteikumi ir netaisnīgi. Ņemot vērā iepriekš minēto, Līguma 4.3.apakšpunkts saskaņā ar PTAL 6.panta trešās daļas 7.punktu vērtējams kā netaisnīgs līguma noteikums, jo paredz strīdu izskatīšanu tikai šķīrējtiesā – Komerציārajā šķīrējtiesā.

Ņemot vērā iepriekš minēto, saskaņā ar *Administratīvā procesa likuma* 62.pantu, *Patērētāju tiesību aizsardzības likuma* 1.panta 3.punktu, 3.panta 2.punktu, 6.panta pirmo, trešās daļas 7.un 10.punktu, piekto un septīto daļu, 25.panta ceturtais daļas 6.punktu un astotās daļas 2.punktu, Latvijas Republikas Ministru kabineta 2006.gada 1.augusta noteikumu Nr.632 *Patērētāju tiesību aizsardzības centra nolikuma* 4.13.apakšpunktu, PTAC **uzdod SIA „ABNET”**:

- 1) pārtraukt pildīt ar citiem patērētājiem noslēgtajos līgumos šāda paša satura līguma noteikumus kā Līguma 4.3.apakšpunkta noteikums, ja patērētājs un Sabiedrība noteikumus nav savstarpēji apsprieduši;

- 2) **mēneša laikā no lēmuma spēkā stāšanās dienas** grozīt patērētājiem piedāvātajos līguma projektos šāda satura līguma noteikumu kā *Līguma* 1.1.apakšpunkta noteikums daļā, kas paredz, ka „*Šī priekšapmaksā netiek atmaksāta atpakaļ Nomniekam, laužot šo līgumu*” un 4.3.apakšpunkta noteikums;
- 3) sniegt informāciju *PTAC* par administratīvā akta izpildi atbilstoši *PTAL* 25.panta desmitās daļas noteikumiem (tai skaitā, iesniedzot pārstrādātos patērētājiem piedāvātos līgumu projektus).

Saskaņā ar *Administratīvā procesa likuma* 70.panta pirmo daļu, 76.panta pirmo daļu un otro daļu, 79.panta pirmo daļu un *Patērētāju tiesību aizsardzības likuma* 25.panta pirmo daļu šo administratīvo aktu adresāti var apstrīdēt Latvijas Republikas Ekonomikas ministrijā viena mēneša laikā kopš tā paziņošanas adresātiem, iesniedzot iesniegumu *Patērētāju tiesību aizsardzības centrā*, Rīgā, K.Valdemāra ielā 157.

Direktore

(paraksts)

B.Vītoliņa

(zīmogs)

(...)

IZRAKSTS PAREIZS